ДОЛМЕНИ

Долменитѣ се считатъ за гробни паметници отъ предисторическа епоха; тѣ бѣха открити на Балканския полуостровъ най-напредъ въ Сакаръ-планина,[1]) после въ източнитѣ Родопи [2]) и въ Странджа-планина.[3])

Интересно е, че долменитѣ се срѣщатъ въ източната часть на Балканския полуостровъ само тамъ, дето е разпространена архаичната система, въ състава на която влизатъ гранитогнайсови камъни, отъ които могатъ да се изкарватъ голѣми плочи за съграждане на долмени.

Предполагаме, че народътъ, на който принадлежатъ долменитѣ не е живѣелъ само въ страната, дето е разпространена архаичната система, но и по други мѣста до Черноморското крайбрѣжие. Въ североизточна България и въ южнитѣ части на Странджа-планина сж разпространени кредната и терциерната системи, въ които се срѣщатъ скали удобни за дълбане. Въ тѣзи скали се намиратъ изкуствено издълбани гробници, които иматъ сжщото устройство, както долменитѣ; такиви има въ Провадийско до с. Вѣнчанъ и до гр. Провадия,[4]) до пещерния градъ до с. Каябейкьой (Шабленска община, Балчишка околия)[5]) и до гр. Виза до Странджа-планина.[6])

Въ съседство на долменитѣ въ Сакаръ-планина се намиратъ особени издълбани камъни съ улейчета, известни у мѣстното население подъ название, „понички", „яхни" или „шарапъ-таши" (винени камъни).[7]) Подобни камъни се срѣщатъ и въ съседство на дълбанитѣ въ скали гробници[8]) подъ името „шарапъ-таши".

---

[1]) Бр. Шкорпилови, Паметници изъ Българско, I. Сакаръ-планина и околностьта ѝ, София 1888, стр. 12—28; Д-ръ Г. Бончевъ, Мегалитни паметници въ Сакаръ—планина. Сборникъ, XVIII, 1901, стр. 659—703.

[2]) Ст. Бончевъ. Korrespondenzblatt der deutschen antropologischen Gesellschaft, München. 1896.

[3]) Бр. Шкорпилови, Сборникъ, III, 1890, стр. 10—14.

[4]) К. и Х. Шкорпилъ, Североизточна България въ географическо и археологическо отношение. Сборникъ, VIII, стр. 23—31; Абоба-Плиска, стр. 415—417. Атласъ, табл. LXXVIII, LXXXVI, LXXXVIII.

[5]) К. и Х. Шкорпилъ, Сборникъ, VII, стр. 61—64; Извѣстия бълг. арх. д-во, II, стр. 254—256.

[6]) Извѣстия бълг. арх. др-ство, II[1], стр. 253—254.

[7]) Сакаръ-планина и околностьта ѝ, стр. 25 — 27; Д-ръ Г. Бончевъ, Сборникъ XVIII, стр. 697 — 702,

[8]) Сборникъ, VII, стр. 66 — 68; Абоба-Плиска, стр. 398 — 400, 413 — 415, таблица LXXXI, LXXXII, LXXXVIII.